

Foto Ivan English

- 1 **Margareta** /3:32
- 2 **Mississippi** /3:26
- 3 **Kos** /2:45
- 4 **Bledá slečna** /2:37
- 5 **Jó, to jsem ještě žil** /4:12
- 6 **Kubistický portrét** /3:13
- 7 **Dialog** /3:35
- 8 **Proti všem** /2:07
- 9 **Kdo chce psa bít** /2:46

Zpívají **Jiří Suchý a sbor** (1, 3, 4, 5, 6, 9),

Jiří Suchý, Jiří Šlitr a sbor (8)

Hovoří a zpívají **Jiří Suchý a Jiří Šlitr** (2, 7)

Hraje **Ferdinand Havlík se svým orchestrem** (1–6, 8–9)
(Ferdinand Havlík – altsaxofon, Karel Vágner – baskytara,
Zdeněk Dvořák – kytara, Pavel Fiala – bicí,
Karel Růžička – klavír, Eugen Jegorov – tenorsaxofon,
Miroslav Krýsl – alt. saxofon, František Sojka – trombon,
Miroslav Kejmar – trubka, Pavel Procházka – cembalo, fagot,
Václav Sýkora – flétna, Max Kulhavý – banjo)
Jiří Šlitr – klavír (7)

Aranžmá **Ferdinand Havlík**

Nahráno ve Studiu Běvnov v listopadu 1969

© 1969 SUPRAPHON a.s. (1–8)

© 2009 SUPRAPHON a.s. (9)

Vyvěste fangle na tingtangle!

Zhruba před sto padesáti lety Praha objevila novou lidovou zábavu. Večery, během nichž se na rychle stlučeném pódiu zpívalo, tančilo, vyprávěly se anekdoty a hrály vtipné scénky. Zpěváci, jak se jejich interpretům začalo mile přezdívat, kočovali hlavně po hospůdkách nebo pivovarech a mnohé brzy znala celá Praha.

Jedni svým firmičkám říkali podle pařížských vzorů *šantán*, druzí podle berlínských a vídeňských *tingltangl*. Večery plné nenáročné muziky a legrace fungovaly do jisté míry jako protipól vznešenějších zábav pořádaných ve velkých divadlech a operách. Šlo o masovou zábavu, která proto musela být úderná, vtipná, jasně srozumitelná, tu více, tu méně podbízivá až líbivá. A v neposlední řadě i lehce sexuálně nestoudná.

Sláva zpěváků trvala zhruba padesát let. Po první světové válce už tradiční lidové šantány a tingltangly rychle mizely, vytlačovaly je nablýskanější kabarety spojené více s divadelními scénami než s hospůdkami.

Jejich zašlá sláva přesto měla znovu ožít.

„Vyvěste fangle na tingtangle / Protože Jonáš, Jonáš už je tu...“ rozeznělo se z prken divadla Semafor v roce 1962. Divadla, které tehdy bez stálé scény kočovalo takřka stejně jako o století dříve jeho šantánoví předchůdci. A sláva zašlých scén se znovu rozzářila. Zrodila se nejslavnější divadelní postava Jiřího Suchého, jejímž prostřednictvím složil poctu všem zapomenutým

zpěvákům. *Jonáš a tingltangl* divadlu přinesl nadšené kritiky, beznadějně vyprodaná představení a především naprosto zásadní moment – z dosavadního dvorního skladatele Semaforu Jiřího Šlitra se poprvé stal herec. Iniciály S+Š se tak postavily vedle zavedené značky V+W.

Měl jsem doma mince / Byly po mamince / Mého nevlastního strýce / Z mincí na mne civí / Císař jako živý / Škoda že jich nemám více... znělo ze všech gramofonů od Aše po Košice k nemalému údivu obou autorů. Vždyť Suchý napsal text během večírku jako sázku a Šlitrovu melodii našel zahozenou v koši.

„Nikdy jsme nevyhlašovali žádné programy. Chtěli jsme jen být přirození a vyslovovat, co jsme cítili,“ vysvětluje Jiří Suchý, zatímco na pultech knihkupectví se prodává libreto Jonáše spolu s dalšími semaforovými hrami v nákladu téměř třiceti tisíc výtisků. Singly s písničkami mizí z obchodů rovněž po tisících, hudební leitmotiv hry, píseň *Vyvěste fangle*, zní denně z rozhlasu jako znělka pořadu *Gramotingltangl*. Citace z Jonáše lidověji a melodie žijí natolik svým životem, že veřejnost probíhá emotivní debata, zda *Klementajn* vyní lépe v doprovodu orchestru Ferdinanda Havlíka nebo Karla Vlacha.

Televize sice zaspala a nenatočila žádný obrazový záznam představení, nicméně Miloš Forman, který zkoušku Jonáše zachytil už ve filmu *Konkurs*, začíná připravovat filmovou verzi. Šlitr v roce 1965 spokojeně vypráví Lubomíru Dorůžkovi: „Jedna sekvence, kterou jsme skoro na černo točili na ulicích západního Berlína ještě s Milošem Berglem, je už hotova. Další sekvence máme točit v Moskvě, v Paříži, v Londýně a v New Yorku...“

Z filmu nakonec sejde, údajně na něj ve státní pokladně nejsou peníze. To už jsou S+Š po takřka dvou stech padesáti reprízách hrou natolik unaveni, že ji stáhnou z repertoáru a lidé před divadlem podepisují petici, aby si to rozmysleli. Nakonec tedy přeci jen pod tlakem veřejnosti vymyslí kompromis a v květnu 1969 uvádějí volné pokračování: *Jonáš a dr. Matrace*. Kritikové novinku chválí jen opatrně a nostalgicky vzpomínají na první hru, ovšem v Semaforu je večer co večer beznadějně vyprodáno a lidé bouří smíchy. Ale někdy také zvažní, například když Jonáš začne zpívat: *Náhle si nebe kleklo / Na poraženou zem / Aniž by se co řeklo / Smrt zjevila se všem*. Není divu, vždyť uběhlo jen několik měsíců, kdy armáda Varšavské smlouvy vtrhla do Československa a přízrak války hrozil znovu skutečným obrysem. *Aniž by se co řeklo / Pohašla slunce zář / Rozpoutalo se peklo / A Bůh si zakryl tvář...*

Přichází smutná symbolika – prvním Jonášem Jiří Šlitr na jeviště Semaforu vstoupil, s druhým Jonášem z něj odchází. Tentokrát navždy. Po pouhých třiapadesáti reprízách jeden z neoriginálnějších českých skladatelů a komiků tragicky umírá. Právě vychází gramofonová deska s písničkami ze hry. Dvě musely být uloženy do trezoru, protože Pražské jaro definitivně končí a některé texty budou v příštích dvaceti letech nepřipustné. Jiří Suchý zvažuje, zda má vůbec v divadle pokračovat, ale vždyť přece právě on už o pár let dříve konstatoval: „Nedovedu si představit, že bych mohl žít bez umění. Tím méně tvořit.“ A v téže době vydává knihu s verši: *Až najdu pramen Mississippi / Až najdu pramen řeky Swanee / Snad najdu taky / Pramen živý vody / Tý vody která budí unavený / A křísí mrtvý k životu*.

Semafor bude žít dál. Jiří Šlitr z něj vlastně nikdy neodejde. Stejně jako Jonáš.

Někdy je zkrátka život pes. Ale někdy zas tu krásu ani nelze popsat slovy. Takže...

„Vyvěste fangle na tingtangle / Protože Jonáš, Jonáš už je tu...“